

ELS FILLS

(UN QUARTET)

(2019)

PERSONES

NOI 1. El fill del polític

NOI 2. El fill del lingüista

NOIA. La filla del poeta

NOI 3. El fill del traductor

Aquests quatre joves, d'uns vint-i-cinc anys, s'han suïcidat i es troben en la sala d'espera, diguem-ho així, de l'embarcador del Més Enllà. Són morts, però encara parlen. Són fora del temps, però encara recorden. I encara senten. Esperen Caront, que els durà a l'altra banda de la llacuna Estígia, on comença l'autèntic Més Enllà, del qual no n'ha tornat mai ningú, perquè segurament no és altra cosa que el No-Res: aquella nit «sense termes i sense afegidura» de la qual venim i a la qual tornarem.

Els seus suïcidis són de temps diferents. No s'han suïcidat alhora. S'han trobat a la sala d'espera del barquer Caront després de vagar cadascú per les prades d'asfòdels de l'Eternitat. Es van matar joves, però la mort ha aturat el seu procés d'envelliment. O potser no. Algun d'ells fa temps que es va suïcidar, algun altre potser no fa tant. El context dels seus parlaments els pot situar en el Temps. En tot cas, tots ho van fer després de 1972, any del suïcidi de Gabriel Ferrater. Però aquí, el Temps no importa.

Veig l'escena totalment buida. Grisa i tenebrosa. Només, al fons, hi ha la riba de la llacuna Estígia, d'aigües pesants i quietes, com de plom, amb una boira espessa a sobre que dificulta la visió de l'altra riba. Quietud espectral. Si cal, un parell de fileres de cadires d'aeroport, per facilitar els moviments i l'ajaçar-se indolent dels cossos.

MOVIMENTS

Andante sostenuto

Allegro ma non troppo

Adagio assai

Finale maestoso

ANDANTE SOSTENUTO

Noi 1:

Sí, una vida opressiva, per la qual no hi havia solució.
 No hi havia solució. Irreal? Una vida opressiva?
 No hi havia solució.
 Però em pregunto, ara m'ho pregunto,
 si aquest sentiment de fugir ha estat real,
 si aquesta meva mort és real. És real, aquesta meva mort?
 La mort, pot ser real pels que no es moren.
 Però per aquells que es moren, la mort no és ben res.
 Per tant, no pot pas ser real.

Jo encara el veig,
 encara el veig a ell,
 la causa del meu mal. La causa
 de la meva mort.
 El pare. La pàtria.
 El pare i la seva pàtria. La causa de la meva mort.
 Un pare mediocre, una idea mediocre de pàtria,
 la causa de la meva mort.
 Un polític mediocre. La causa de la meva mort.
 Un polític mediocre, com ho són tots. Mediocres.
 La causa de la nostra mort.

Fugir, escapar, esborrar aquesta imatge
 que m'he emportat amb mi.
 Ell era el qui havia de morir, no jo.
 Ell, amb la seva megalomania,
 amb el seu orgull falsament humil.
 La causa de la meva mort.
 A mi encara no em tocava.
 Però no vaig poder suportar el seu pes.
 La causa de la meva mort.
 El seu pes em va esclafar la il·lusió,
 les seves certeses van esclafar les meves esperances.
 La seva viciosa autoconsciència
 de servidor de la pàtria va esclafar físicament
 els meus balbuceigs adolescents, sexuals i vitals.
 Sobretot sexuals.

La causa de la meva mort.
 No trempava perquè hi era ell.
 No menjava perquè hi era ell.
 No dormia perquè hi era ell.
 No respirava perquè hi era ell.
 No vivia perquè hi era ell.
 La causa de la meva mort.
 Havia de fugir.
 La mort era l'única fugida.

Noi 2:

Jo no sé res.
 Jo no sé res.
 Soc una ombra.
 Soc una ombra.
 Tu dius que et va esclafar.
 Jo, ni això. Les ombres no s'esclafen.
 Hauria volgut que m'esclafés.
 Les ombres no s'esclafen.
 Tu volies trempar; jo, ni això.
 Jo no hi era. Jo era un forat.
 Em passava el dia ajagut al llit, sense fer res.
 Mirava el sostre.
 I callava, sempre callava.
 Una ombra.
 M'havia fet mut,
 m'havia fet una ombra, muda
 perquè les ombres són mudes.
 I és que ell sempre em renyava
 per parlar malament.
 No destrossis la nostra llengua, em deia.
 Parla amb propietat, em deia.
 Ens ho deia a tots. A la mamà,
 als meus germans i, sobretot, a mi.
 Parla amb propietat, em repetia.
 En aquesta casa es parla amb propietat
 o es calla.
 Jo vaig callar.
 Em vaig fer una ombra muda.
 Una ombra de silencis i retrets apagats.
 Però abans vaig passar una temporada
 de guerra de guerrilles.
 Va ser molt divertit.

Li parlava amb paraules aproximades,
amb temps verbals canviats.
El passat el deia en futur
i a l'inrevés. Mai cap subjuntiu,
mai cap condicional.
Finalment, només li parlava amb infinitius,
i parlava de mi en tercera persona.
Això el posava furiós.

Ell, el gran lingüista,
el gramàtic per excel·lència,
ell, que parlava amb àdhucs i debades i nogensmenys
i llurs i tanmateixos. Que odiava els gerundis. Que tot
era per ell un calc castellanista.

En aquesta casa no s'hi pot viure, deia.
S'aixecava de taula i es tancava al despatx.
Era el seu santuari. El Santuari de la Santa Correcció.
El català s'ha mort, deia, i marxava.

I posava Wagner, la mort d'Isolda,
la mort del català; ja ho sabeu,
Wagner, aquell plasta encara més pesat que ell.

NOIA:

A mi, el meu, ni tan sols em mirava.
Jo era una noia.
Ni tan sols em mirava.
El podrit mascle del meu pare
m'ignorava.
Jo vaig néixer primer. No era ben res.
Una noia inútil, perquè era una noia.

Només estava pel meu germà.
Ell sí que compliria totes les seves expectatives.
Jo em casaria, se'm trauria de sobre.
Ell, el meu germà, seria el seu successor, un gran crític, gairebé
tan bo com ell, si és que això era possible. Estudiaria la seva obra.
De fet, el que volia era que algú de la seva sang,
algú de confiança,
li fes l'edició crítica dels seus versos.
La Gran Poesia Eterna del Català.
La GPEC, en dèiem el meu germà i jo, per fotre'ns-en.

Li va donar un disgust de mort.
No va voler fer lletres, volia
ser metge com el seu avi matern.
Tocar de peus a terra, deia. Veure cossos,

tocar la carn i els ossos
i no aquesta absurda faramalla de paraules inútils
que no porten enlloc.

No podràs continuar la meva trajectòria,
li deia. Tiraràs per la borda
anys i anys de feina inspirada i ben feta.
Anys i anys de talent i de dedicació.
Anys i anys de fer una biblioteca
per tu.

És ben bé que Déu dona faves
a qui no té queixals.
Ell, un dia, va contestar-li baixet: ni ganes.
Jo no vull ser poeta.
Vull ser metge.

Per què li has dit ni ganes,
vaig preguntar-li un vespre que estàvem sols. El pare,
el gran poeta, i la mamà eren a un sopar literari de l'Òmnium.
Tu creus que és un gran poeta?, em va dir.
Si ningú no li fa cas. Només quatre arreplegats que el veneren,
la seva capelleta estúpida.
L'acompanyen, el celebren,
el tenen com una persona venerable.
Quina merda, quina merda.

Escriu i escriu aquestes *Odes sacres*, que en diu ell.
Fora dels quatre gats dels seus fidels, que són una colla d'imbècils,
tothom riu per sota el nas. Dissimulen.
Però ell s'ho creu. I la mamà també.
Es van casar, diuen, tan enamorats!
Sempre va amb aquell llaç de corbata ridícul,
es pensa que això el fa un gran poeta.
Poeta de disfressa, poeta de no res.

Sí, li vaig dir jo al meu germà, tot és mentida.
Ho fan veure tot. No pot ser que una parella
tan perfecta no tingui alguna escretlla.

Cada nit sento com la viola.
Tu tens sort de dormir a dalt.
Però jo els sento.
Ell li diu: ara veuràs com et carda
el gran poeta de Catalunya.
I ella: avui no, sisplau, estic cansada.
I ell: avui sí, jo estic en forma, veus,
toca, toca.
I jo em poso el coixí sobre el cap

per no sentir-lo. Però el sento.
Toca, toca. Avui estic en forma.

I comencen els grinyols del llit.
I els gemecs.
I la mamà: prou, sisplau.
I ell: més, molt més.
Avui estic inspirat!

Noi 3:

A casa som cinc germans.
Suposo que he de dir *érem*,
perquè jo ja no hi soc.
Queda un noi i tres noies.
Jo soc el gran.
Suposo que he de dir *era*,
perquè ja no hi soc.

Vaig estudiar a l'Institut italià.
El meu pare té la dèria d'Itàlia.
Però després no vaig voler estudiar
Filologia italiana, que és el que ell volia.
Vaig fer Psicologia.
Per entendre'm a mi, bàsicament. Suposo.

Sobre la nostra família ha pesat com una llosa
un poema llarguíssim
de Torquato Tasso:
Gerusalemme liberata.
Jerusalem alliberada,
segons la traducció del papà.
El meu pare va decidir
—jo tot just acabava de néixer—
traduir aquest poema.
Al català li falta, deia.

L'Odissea de Riba, deia,
L'Eneida de Riber, deia,
La Divina Comèdia de Sagarra,
El paradís perdut d'en Boix...
Jo hi afegiré *Gerusalemme liberata*.
Catalunya tindrà aquest gran poema.
Jo l'hi donaré, deia.
Serà el gran regal que faré al meu país.
El regal del meu talent de traductor.

S'hi va posar quan vaig néixer
i encara no l'ha acabat del tot...